

Актуальні проблеми правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні

Марина Саннікова

Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

Мета: визначити актуальні проблеми правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Матеріал і методи: метод теоретичного аналізу і систематизація літературних джерел за темою дослідження дав змогу з'ясувати проблемне поле правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні. Аналіз документальних матеріалів дозволив охарактеризувати структуру системи правової регламентації у сфері фізичної культури і спорту. Метод історизму дозволив виявити об'єктивні особливості спортивного права, як нової галузі правової системи України. Застосування методу аналогії досліджуваних закономірностей та системного аналізу дозволили визначити загальні тенденції розвитку спортивного права. Метод математичного моделювання дозволив розробити спеціальний алгоритм аналізу ефективності професійної діяльності фахівців галузі спортивного права.

Результати: визначено структуру системи правової регламентації у сфері фізичної культури і спорту; з'ясовано об'єктивні особливості спортивного права, як нової галузі правової системи України; установлені загальні тенденції, які істотно впливають на розвиток спортивного права та найбільш суттєві недоліки правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні

Висновки: з'ясовано, що стрімкий розвиток спорту зумовлює необхідність удосконалення та кодифікації законодавства, що регулює спортивні правовідносини в Україні. Установлено, що для становлення та перспективного розвитку спортивного права як комплексної галузі у правовій системі України потрібні висококваліфіковані фахівці, які добре орієнтуються у сфері фізичної культури та спорту.

Ключові слова: спортивне право, законодавство, тенденції, "Lex sportiva", фахівці, алгоритм.

Вступ

У даний час перед Україною постало завдання формування нової державної політики, спрямованої на забезпечення оптимальних умов діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і спорту. Адже найближчим часом Україна стане справжнім центром спортивних подій. У липні 2019 року у м. Луцьк буде проходити командний чемпіонат Європи з багатоборства (Суперліга), у Львові – Чемпіонат Європи з шахів серед спортсменів з порушеннями слуху, у Харкові – жіночий чемпіонат Європи з регбі-7. У серпні цього ж року у столиці України відбудеться Чемпіонат Європи зі стрибків у воду, в Одесі – Чемпіонат Європи з пляжної боротьби серед юніорів та кадетів. У жовтні 2019 року у Києві планується провести Молодіжний чемпіонат світу з танцювального спорту.

Організація та проведення спортивних заходів в Україні не можуть розглядатися окремо від глобального комплексного завдання державного значення – створення ефективного правового забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Підготовка та проведення вказаних заходів актуалізує безліч складних питань, які неможливо ефективно вирішувати в рамках чинного українського законодавства про спорт. Вищевказане актуалізує необхідність пошуку, осмислення, дослідження, оцінки шляхів та способів удосконалення законодавства у сфері фізичної культури і спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить лише про епізодичне вивчення правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Дослідники зосереджувалися на розгляді окремих питань щодо формування галузі "спортивне право України" [1;

2; 10]; механізму державного управління фізичною культурою і спортом в Україні [3]; організаційно-правових засад державного управління [5]. Разом з тим, у решті країн світу спортивне право – це серйозна і самодостатня галузь права, яка існує багато років. Зарубіжні фахівці в галузі спортивного права досліджують різноманітні аспекти спортивного права [16] та "Lex Sportiva" [11]; тенденції розвитку "глобального" спортивного права [13], аналізують взаємоузгодженість міжнародного спортивного права і бізнесу у XXI столітті [14].

Мета дослідження: визначити актуальні проблеми правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні.

Матеріал і методи дослідження

Проведений теоретичний аналіз і систематизація літературних джерел за темою дослідження дав змогу уточнити понятійний апарат, сформулювати мету та завдання дослідження, з'ясувати проблемне поле правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні. Аналіз документальних матеріалів дозволив охарактеризувати структуру системи правової регламентації у сфері фізичної культури і спорту. Метод історизму дозволив виявити об'єктивні особливості спортивного права, як нової галузі правової системи України. Застосування методу аналогії досліджуваних закономірностей та системного аналізу дозволили визначити загальні тенденції, які істотно впливають на розвиток спортивного права у цілому у середньостроковій та довгостроковій перспективі. Метод математичного моделювання дозволив розробити спеціальний алгоритм з метою визначення причин, що вплива-

ють на ефективність професійної діяльності фахівців галузі спортивного права.

Результати дослідження

Як відомо, спортивне право існує багато років у багатьох країнах світу, однак в Україні це галузь права, яка лише починає розвиватися. Тому сьогодні залишається проблемним визначення місця спортивного права у правовій системі України. Як наслідок – переважна більшість спортивних правовідносин залишається нерегламентованою в українському законодавстві.

Сьогодні в Україні структура системи правової регламентації у сфері фізичної культури і спорту включає:

- документи міжнародного публічного права, зокрема, міжнародні конвенції, загальновізанані принципи і норми міжнародного права, документи міжнародних, міждержавних організацій. Спеціальні норми міжнародного спортивного права також містяться в договорах, присвячених безпосередньо міжнародній спортивній діяльності. Зокрема, двосторонні договори: Угода про співробітництво між Міністерством оборони України та Федеральним Департаментом оборони, захисту населення та спорту Швейцарської Конфедерації та ін. Багатосторонні договори (конвенції): Угода про співробітництво в галузі фізичної культури і спорту держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав, Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті, Міжнародна конвенція проти апартеїду в спорті, Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, зокрема, футбольних матчів, та інші;

- національні (внутрішні) нормативно-правові акти нашої держави. Джерелами спортивного права в Україні є Конституція України, Закони України "Про фізичну культуру і спорт", "Про антидопінговий контроль у спорті", "Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні" та ін. Норми спортивного права також закріплюють ряд підзаконних нормативно-правових актів, міжнародно-правових актів, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України тощо;

- нормативно-правові акти міжнародних (глобальних і регіональних) неурядових (громадських) організацій у сфері спорту, їх угоди з міждержавними організаціями, державами і між собою, політичні та рекомендаційні документи глобальних або регіональних міжнародних конференцій зі спорту;

- комплекс документів і корпоративних норм громадських та інших організацій сфери фізичної культури і спорту та їх об'єднань, зокрема, регламенти, кодекси, правила, статuti;

- норми моралі (наприклад, Кодекс честі олімпійця та ін.).

До об'єктивних особливостей спортивного права, як нової галузі правової системи України, можна віднести наступні:

- особливості методу правового регулювання;
- особливості предметної області правового регулювання, зокрема, специфіка спортивних відносин;
- особливості онтології розвитку спортивного права;
- соціально, політично та економічно значущі завдання, на вирішення яких спрямована галузь спортивного права;
- особливості державного управління у сфері фізич-

ної культури і спорту, зокрема, поєднання державної та громадської систем управління у розвитку правового регулювання.

Першою помітною тенденцією, яка істотно впливає на розвиток спортивного права, як у світі так і, зокрема, в Україні, є посилення взаємопроникнення спортивного права і "Lex sportiva". Слід зазначити, що для нашої країни даний термін є практично невідомим. У той час як у світі сьогодні існує декілька позицій щодо трактування поняття "Lex sportiva". Даний термін застосовують щодо корпусу норм та правил, встановлених санкціонованими спортивними організаціями. Це поняття вперше ввели в юриспруденцію президент Міжнародної асоціації спортивного права Майкл Статопулос та Генеральний секретар Спортивного арбітражного суду Мат'їо Пібу [9]. Також "Lex sportiva" часто називають "м'яким" правом, спрямованим на регулювання різноманітних відносин у сфері фізичної культури і спорту [11]. Відомий дослідник спортивного права Б. Колев ототожнює поняття "Lex sportiva" і "Всесвітнє спортивне право" [17].

Ще однією тенденцією, на наш погляд, є подальше підвищення ролі міжнародного спортивного права. Це, насамперед, пов'язано із розвитком міжнародного спортивного права, зокрема, міжнародно-правового регулювання статусу та діяльності міжнародних спортивних федерацій, підвищення ролі Міжнародного олімпійського комітету в регулюванні сфери спорту тощо.

Наступна тенденція розвитку законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні – це підвищення децентралізації управління і підвищення ролі саморегулювання. Тобто, все більше держава передає значну кількість своїх повноважень саморегульованим організаціям. Це, насамперед, стосується професійного спорту. Наприклад, Статут Федерації Футболу України зобов'язує всіх учасників звертатися за захистом порушених прав виключно в органи футбольного правосуддя (Контрольно-дисциплінарний комітет Федерації Футболу України, Апеляційний комітет Федерації Футболу України, Палата з вирішення спорів Федерації Футболу України та Спортивний арбітражний суд у м. Лозанна).

Помітними тенденціями розвитку законодавства у сфері фізичної культури і спорту на довгострокову перспективу є розвиток пов'язаних зі спортом сегментів інформаційного та авторського права, посилення блоку нормативно-правової регламентації забезпечення безпеки в спорті, у т. ч. розвиток страхового права в області професійного та особливо екстремального спорту.

Серед недоліків сучасного правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні, на нашу думку, найбільш суттєвими є три. По-перше, це відсутність належної системності законодавства у сфері фізичної культури і спорту та налагодженості його внутрішніх зв'язків, розрізненість законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів. По-друге, украї слабка розвиненість правового забезпечення у структурах регіональних органів управління сфери фізичної культури та спорту, яке тільки дублює державне законодавство, а не доповнює його. По-третє, недостатня забезпеченість законодавчих актів підзаконними.

Вище названі проблеми залишаються невирішеними, не зважаючи на прийняття у грудні 1993 року профільного нормативного правового акту у сфері фізичної культури і спорту – Закону України "Про фізичну культуру і спорт" [4], навіть з урахуванням істотних редакцій, які вносилися у

наступні роки. До речі, наступна редакція даного Закону запланована на 16 липня 2019 року.

Актуальною проблемою правового регулювання та законодавства у сфері фізичної культури і спорту в Україні залишається створення третейських судів. Адже, починаючи з 2004 року, коли був прийнятий Закон України "Про третейські суди" [6], його поширення на сферу спортивного діяльності не реалізовано дотепер. Це положення, ми вважаємо, негативно впливає на захист прав наших спортсменів як у межах держави, так і на міжнародній арені.

У контексті даної проблеми сьогодні в Україні сформувалася потреба підготовки фахівців для галузі спортивного права. Відсутні програми навчальних дисциплін у закладах вищої освіти фізкультурно-спортивного профілю, які могли б дати уявлення майбутнім фахівцям сфери фізичної культури і спорту щодо сутності спортивного права, порядку розгляду спортивних спорів у спортивних арбітражних судах тощо. Вважаємо за доцільне вирішити питання про створення спеціальної підготовки фахівців зі спортивного права, у тому числі суддів спортивних арбітражних судів. Це забезпечить успішну конкуренцію нашої держави у міжнародній спортивній спільноті та оптимальну організацію внутрішнього ринку й професійного спорту в цілому.

Власні дослідження щодо вирішення проблеми кадрового забезпечення галузі спортивного права в Україні дозволили розробити спеціальний алгоритм з метою визначення причин, що впливають на ефективність професійної діяльності фахівців галузі спортивного права (рис.).

У запропонованому нами алгоритмі діяльність фахівця або виконавця розглядається як сукупність певних подій, які призводять до вирішення поставлених завдань, тобто результату. Отже, кожна подія, яка розглядається, аналізується з позиції її відповідності установленій нормі. Якщо виконувана діяльність не відповідає нормі, то здійснюється перевірка, аналізується, чому виконавець допущений до роботи, з'ясовується зміст помилки даної особи. Пасивна корекція діяльності фахівця передбачає установку професійної непридатності за причиною недостатньої попередньої підготовки, або недоступності даного рівня складності. Активна корекція, у свою чергу, передбачає удосконалення системи підготовки фахівця або ж заміну виконавця.

Висновки / Дискусія

З'ясовано, що провідні західні науковці К. Foster [13], D. H. Hartley [14], Jack Anderson [15] та Karen L. Jones [16] визнають, що сучасне спортивне право – це унікальний, відносно автономний правопорядок, який виходить за межі традиційних уявлень про систему права. В Україні залишається проблемним визначення місця спортивного права у правовій системі. Вітчизняні правознавці визнають існування законодавства, спрямованого на регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту, однак відмовляються визнавати спортивне право окремою галуззю національного права. Наукова ж дискусія із досліджуваної проблематики є свідченням того, що система

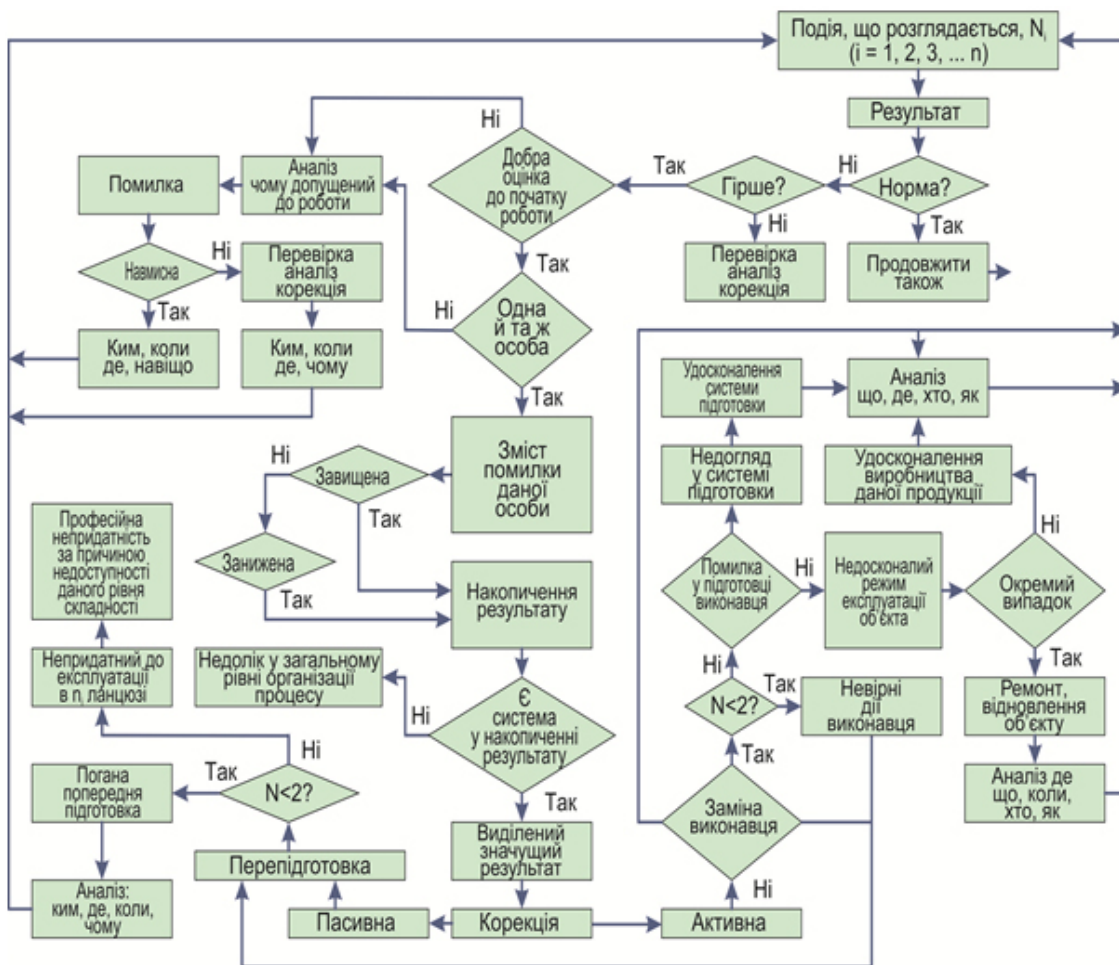

Рис. Аналіз ефективності професійної діяльності фахівців галузі спортивного права

права є складним явищем правової дійсності і потребує подальшого поглибленого вивчення.

Спортивне право в Україні поступово починає набувати ознаки самостійної галузі права, в межах якої об'єднуються інститут спортивного суддівства, спортивного арбітражу, спортивної відповідальності тощо. Виділення спортивного права в самостійну галузь суттєво посприяє розвитку специфічних за своєю природою та змістом правовідносин. Це положення підтверджується у працях авторів [1; 7; 9; 10]. Зокрема, міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права "Спортивне право України" розглядається Г. Ю. Бордюговою [1]. Г. Ю. Бордюгова стверджує, що з позиції теорії права, в багатьох країнах світу спортивне право як окрема галузь національного права перебуває на стадії розробки, оскільки воно знаходиться на перетині багатьох галузей та охоплює велику кількість елементів з інших галузей права, таких як арбітражне (бізнесове, господарське, конкурентне, залежно від країни), цивільне, трудове, фінансове, міжнародне, у той час як галузь міжнародного спортивного права вже давно визнана і сформована. Р. В. Чередник [10] досліджував становлення спортивного права як комплексної галузі у правовій системі України. Ми погоджуємось із думкою названих авторів щодо необхідності формування самостійної галузі спортивного права у правовій системі нашої держави та продовжуємо власні дослідження щодо онтології розвитку галузі спортивного права [7].

Нами підтверджено дані дослідників Г. О. Гаро, О. О. Кушнір [2], І. Л. Гасюк [3], В. Г. Кононович [5] та дані наших попередніх досліджень [8] щодо існування недоліків сучасного правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні та необхідності удосконалення системи норм у галузі спортивних правовідносин на законодавчому рівні, зокрема, створення відповідних кодифікованих актів.

Установлено, що для української правової системи відносно "новим" є поняття "Lex sportiva". У літературі існує

декілька позицій щодо трактування даного поняття. Так, Максим Ткалич [9] стверджує, що термін "Lex sportiva" не є автентичним латинським терміном, а неологізмом, який штучно створений в наш час за аналогією до середньовічного терміну "Lex mercatoria" та означає саме корпус норм та правил, встановлених санкціонованими спортивними організаціями, які вже традиційно в країнах заходу називають "Lex sportiva". Відомий дослідник спортивного права В. Kolev [17] отожднює поняття "Lex sportiva" і "Всесвітнє спортивне право" ("World sports law"). На його думку, ідея щодо виникнення "всесвітнього права" віднедавна почала набирати популярності у правовій доктрині. Dimitrios Panagiotopoulos [11; 12] вважає, що термін "Lex Sportiva" повинен стосуватися глобальної системи спорту, а не міжнародної спортивної системи.

У ході нашого дослідження знайшла підтвердження думка авторів [3; 5] про те, що для становлення та перспективного розвитку спортивного права як комплексної галузі у правовій системі України потрібні висококваліфіковані фахівці, які добре орієнтуються у сфері фізичної культури та спорту.

Отже, стрімкий розвиток спорту зумовлює необхідність удосконалення та кодифікації законодавства, що регулює спортивні правовідносини в Україні. Необхідне створення єдиної галузевої системи законодавства, яка забезпечувала б комплексне правове регулювання суспільних відносин у сфері фізичної культури і спорту, а також регулювання належного державного управління у цій сфері, ґрунтуючись на єдності термінології, пріоритетів і принципів організації. Це завдання набуває особливого значення, враховуючи той факт, що країни західного світу формують моделі нормативно-правового регулювання спортивних відносин, а наша країна має всі шанси стати його складовою частиною.

Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з необхідністю розробки та обґрунтування конкретних заходів щодо удосконалення законодавства у сфері фізичної культури і спорту, враховуючи позитивний зарубіжний досвід правового регулювання спортивної діяльності.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматись таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.
Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список посилань

1. Бордюгова, Г.Ю. (2009), *Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права "Спортивне право України": автореф. дис. канд. юр. наук*, Київ, 18 с.
2. Гаро, Г.О., Кушнір, О.О. (2017), "Спортивне право: огляд національного законодавства і міжнародних стандартів", *Господарське право та процес*, режим доступу: URL:https://protocol.ua/ua/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/ (дата звернення: 5.06.2019).
3. Гасюк, І.Л. (2013), *Механізм державного управління фізичною культурою і спортом в Україні: автореф. дис. доктора наук з державного управління*, Київ, 36 с.
4. ВР України (2018), Закон України "Про фізичну культуру і спорт". База даних "Законодавство України", режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/gu/3808-12> (дата звернення: 12.02.2019).
5. Кононович, В.Г. (2012), "Формування організаційно-правових засад державного управління фізичною культурою в Україні", *Теорія та практика державного управління*, Вип. 4(39), С. 301-305.
6. ВР України (2016), Про третейські суди: Закон України від 5 жовтня 2016 р. № 1701-IV, режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 5.03.2019).
7. Саннікова, М.В. (2018), "Онтологія розвитку галузі спортивного права", *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, № 4(44), С. 3-9.
8. Саннікова, М.В. (2018), "Правове регулювання фізичної культури та спортивної діяльності в Україні", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 5(67), С. 33-38, doi:10.15391/snsv.2018-5.005.
9. Ткалич, М. (2016), "Lex Sportiva або щодо сутності спортивного права", *Юридична газета online*, № 37(535), режим доступу: URL:<http://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/lex-sportiva.html> (дата звернення: 19.05.2019).
10. Чередник, Р.В. (2011), "Становлення спортивного права як комплексної галузі в правовій системі України", *Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць*, Вип. 42, С. 272-279.

11. Dimitrios Panagiotopoulos (2013), "Aspects of Sports Law & Lex Sportiva", *Revista de Derecho del Deporte*, No. 25, available at: <http://www.ijeditores.com.ar/articulos.php?idarticulo=64965&print=2> (Accessed 2.06.2019).
12. Dimitrios Panagiotopoulos & Wang Xiaoping (2013), *Sports Law – Structures, Practice, Justice, Sports Science and Studies*, Athens.
13. Foster, K. (2019). "Global Sports Law Revisited?", *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 17(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/> (Accessed 3.06.2019).
14. Hartley, D.H. (2005). "International Sports Law and Business in the 21st Century?", *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 3(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/> (Accessed 3.06.2019).
15. Jack Anderson (2013), "Asser International Sports Law Centre", *The International Sports Law Journal*, Volume 13, Issue 1-2, pp 1-2, available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-013-0018-0> (Accessed 23.04.2019).
16. Karen L. Jones (2014), "Adam Lewis QC and Jonathan Taylor: Sports: Law and Practice", *The International Sports Law Journal*, Volume 14, Issue 3-4, pp. 275–276, available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-014-0060-6> (Accessed 22.04.2019).
17. Kolev, B. (2008), "Lex sportiva and Lex Mercatoria", *The International Sports Law Journal*, No. 1-2.

Стаття надійшла до редакції: 07.05.2019 р.
Опубліковано: 30.06.2019 р.

Аннотация. Марина Санникова. Актуальные проблемы правового регулирования и законодательства в сфере физической культуры и спорта в Украине. Цель: определить актуальные проблемы правового регулирования и законодательства в сфере физической культуры и спорта в Украине. **Материал и методы:** метод теоретического анализа и систематизация литературных источников по теме исследования позволили выявить проблемное поле правового регулирования сферы физической культуры и спорта в Украине. Анализ документальных материалов позволил охарактеризовать структуру системы правовой регламентации в сфере физической культуры и спорта. Метод историзма позволил выявить объективные особенности спортивного права, как новой отрасли правовой системы Украины. Применение метода аналогии исследуемых закономерностей и системного анализа позволили определить общие тенденции развития спортивного права. Метод математического моделирования позволил разработать специальный алгоритм анализа эффективности профессиональной деятельности специалистов области спортивного права. **Результаты:** определена структура системы правовой регламентации в сфере физической культуры и спорта; выяснены объективные особенности спортивного права, как новой отрасли правовой системы Украины; установлены общие тенденции, которые существенно влияют на развитие спортивного права и наиболее существенные недостатки правового регулирования сферы физической культуры и спорта в Украине. **Выводы:** выяснено, что стремительное развитие спорта обуславливает необходимость совершенствования и кодификации законодательства, регулирующего спортивные правоотношения в Украине. Установлено, что для становления и перспективного развития спортивного права, как комплексной отрасли в правовой системе Украины, нужны высококвалифицированные специалисты, которые хорошо ориентируются в сфере физической культуры и спорта.

Ключевые слова: спортивное право, законодательство, тенденции, "Lex sportiva", специалисты, алгоритм.

Abstract. Marina Sannikova. Actual problems of legal regulation and legislation in the sphere of physical culture and sports in Ukraine. Purpose: identify current issues of legal regulation and legislation in the sphere of physical culture and sports in Ukraine. **Material & Methods:** the method of theoretical analysis and systematization of literary sources on the topic of research allowed to find out the problematic field of legal regulation of the sphere of physical culture and sports in Ukraine. The analysis of documentary materials allowed to characterize the structure of the system of legal regulation in the sphere of physical culture and sports. The method of historicism made it possible to identify the objective features of sports law, as a new branch of the legal system of Ukraine. The application of the method of analogy of the studied laws and system analysis allowed us to determine the general trends in the development of sports law. The method of mathematical modeling made it possible to develop a special algorithm for analyzing the effectiveness of professional activities of specialists in the field of sports law. **Results:** determined the structure of the system of legal regulation in the sphere of physical culture and sports; clarified the objective features of sports law, as a new branch of the legal system of Ukraine; established general trends that significantly affect the development of sports law and the most significant shortcomings in the legal regulation of the sphere of physical culture and sports in Ukraine. **Conclusions:** it was found that the rapid development of sports necessitates the improvement and codification of the legislation governing sports relations in Ukraine. It has been established that for the establishment and future development of sports law, as an integrated branch in the legal system of Ukraine, we need highly qualified specialists, who are well oriented in the field of physical culture and sports.

Keywords: sports law, legislation, trends, "Lex sportiva", experts, algorithm.

References

1. Bordiuhova, H.Yu. (2009), *Mizhnarodne sportyvne pravo yak osnova dlia formuvannia natsionalnoi haluzi prava "Sportyvne pravo Ukrainy": avtoref. dys. kand. yur. Nauk* [International sport law as a basis for the formation of the national law branch "Sport Law of Ukraine": PhD thesis abstract], Kyiv, 18 p. (in Ukr.)
2. Haro, H.O. & Kushnir, O.O. (2017), "Sport law: review of national legislation and international standards", *Hospodarske pravo ta protsesy*, available at: https://protocol.ua/ua/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/ (Accessed 5.06.2019). (in Ukr.)
3. Hasiuk, I.L. (2013), *Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom v Ukraini: avtoref. dys. doktora nauk z derzhavnoho upravlinnia* [Mechanism of Public Administration of Physical Culture and Sports in Ukraine: DS thesis abstract], Kyiv, 36 p. (in Ukr.)
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), the Law of Ukraine "On Physical Culture and Sport". Database "Ukrainian Legislation", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/3808-12> (Accessed 12.02.2019). (in Ukr.)
5. Kononovych, V.H. (2012), "Formuvannia orhanizatsiino-pravovykh zasad derzhavnoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu v Ukraini", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Vyp. 4(39), pp. 301-305. (in Ukr.)
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), On Arbitration Courts: Law of Ukraine dated October 5, 2016, No. 1701-IV, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (Accessed: 5.03.2019). (in Ukr.)
7. Sannikova, M.V. (2018), "Ontology of development of the field of sports law", *Fizyчне vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, No. 4(44), pp. 3-9. (in Ukr.)
8. Sannikova, M.V. (2018), "Legal Regulation of Physical Culture and Sports Activities in Ukraine", *Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk*, No. 5(67), pp. 33-38, doi:10.15391/sns.v.2018-5.005. (in Ukr.)
9. Tkalych, M. (2016), "Lex Sportiva, or about the essence of sports law", *Yurydychna hazeta online*, No. 37(535), available at: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/lex-sportiva.html> (Accessed: 19.05.2019). (in Ukr.)
10. Cherednyk, R.V. (2011), "Formation of sports law as a complex industry in the legal system of Ukraine", *Aktualni problemy polityky: zbirnyk naukovykh prats*, Vyp. 42, pp. 272-279. (in Ukr.)
11. Dimitrios Panagiotopoulos (2013), "Aspects of Sports Law & Lex Sportiva", *Revista de Derecho del Deporte*, No. 25, available at: <http://www.ijeditores.com.ar/articulos.php?idarticulo=64965&print=2> (Accessed 2.06.2019).

12. Dimitrios Panagiotopoulos & Wang Xiaoping (2013), *Sports Law – Structures, Practice, Justice, Sports Science and Studies*, Athens.
13. Foster, K. (2019). "Global Sports Law Revisited?", *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 17(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.228/> (Accessed 3.06.2019).
14. Hartley, D.H. (2005). "International Sports Law and Business in the 21st Century"?, *The Entertainment and Sports Law Journal*, No. 3(1), available at: <https://www.entsportslawjournal.com/articles/10.16997/eslj.126/> (Accessed 3.06.2019).
15. Jack Anderson (2013), "Asser International Sports Law Centre", *The International Sports Law Journal*, Volume 13, Issue 1-2, pp 1-2, available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-013-0018-0> (Accessed 23.04.2019).
16. Karen L. Jones (2014), "Adam Lewis QC and Jonathan Taylor: Sports: Law and Practice", *The International Sports Law Journal*, Volume 14, Issue 3-4, pp. 275–276, available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-014-0060-6> (Accessed 22.04.2019).
17. Kolev, B. (2008), "Lex sportiva and Lex Mercatoria", *The International Sports Law Journal*, No. 1-2.

Received: 07.05.2019.

Published: 30.06.2019.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Саннікова Марина Вікторівна: кандидат юридичних наук, Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Саннікова Марина Викторовна: кандидат юридических наук, Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Marina Sannikova: PhD (Juridical), Kharkiv State Academy of Physical Culture: 99 Klochkivska Str., Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-2931-2190

E-mail: svetlanastadnik87@gmail.com